

Eko poročilo o državi _____ 2022

SLOVENIJA

Poročilo o stanju ekološkega
kmetijstva in živilstva
v Sloveniji

Gefördert durch

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Odtis

Založnik

Joachim Lenz,
Claudia Neumann

EkoConnect e.V.
Schützengasse 16
01067 Dresden
www.ekoconnect.org

Avtorji

Anke Schneider
Alexander Lysenkov

Urejanje

EkoConnect e.V.

Postavitve in urejanje besedil

www.whateverworks.biz

Gefördert durch

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Izjava o omejitvi

Projekt, na katerem temelji to poročilo, je financiralo Zvezno ministrstvo za prehrano in kmetijstvo pod šifro financiranja **28210E001**.

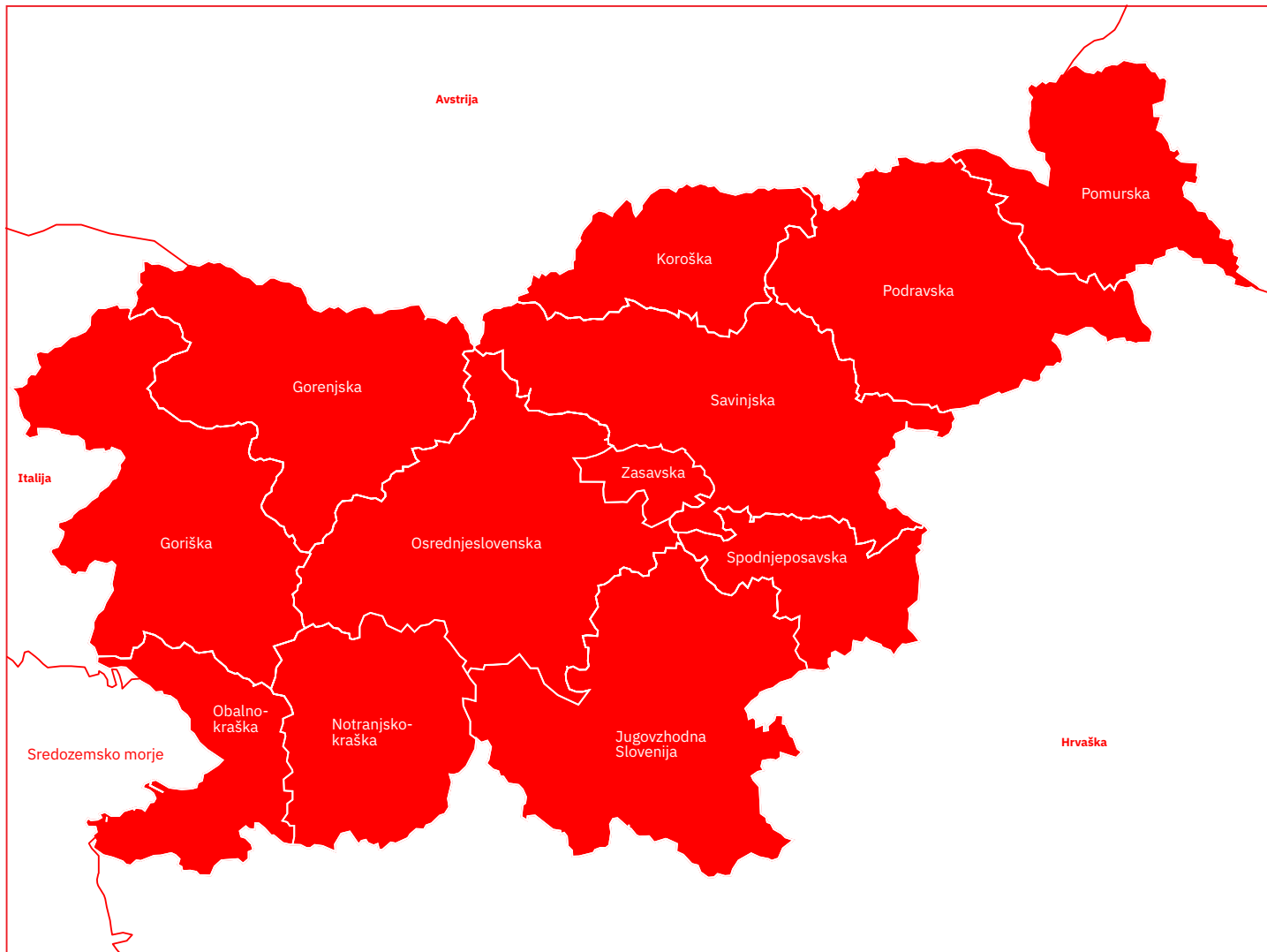
Za vsebino te publikacije je odgovoren avtor.

Vsebina

A Splošno	3
Podnebje in tla	
Značilnosti kmetijstva v Sloveniji Stopnja	
Samooskrba / trgovinski odnosi	
B Slovenski eko sektor	6
Zgodovina	
Pravni okvir	
Kontrolne točke	
Poučevanje in raziskovanje	
Podporniki in akterji ekološkega kmetovanja	
C Proizvodnja rastlinskih in živalskih surovin	10
Certificirana območja in kmetije	
Ekološka pridelava poljščin	
Ekološka živinoreja	
Uvoz / izvoz surovin	
Obdelava	
D Ekološki trg	14
Naložbeni potencial	
E Zaključek	17
F Viri	18

Splošno

Zemljevid

Slika 1: Zemljevid Slovenije

Dejstva in številke

20.273 km²

Površina zemljišča

2.1 m

Prebivalstvo

104 Prebivalci na km²

Gostota prebivalstva

Euro €

Valuta

Slovenski

poslovni jeziki (regionalno tudi italijanščina in madžarščina)

29.192,85 USD

BDP na prebivalca

2,4 osebe

Povprečna velikost gospodinjstva

61,57 milijarde USD

Bruto domači proizvod

2 %

Delež kmetijstva, gozdarstva in ribištva v BDP
Ribištvo kot delež BDP

494.641 ha

Kmetijska površina v uporabi

Podnebje in tla

Slovenija leži južno od Italije in Avstrije, zahodno od Madžarske in na jugu meji na Hrvaško. Čeprav je Slovenija s svojimi 20.000 km² ena najmanjših držav v EU, ima zelo raznoliko pokrajino.

Južne Alpe pokrivajo približno tretjino površine države. Gore se raztezajo od vzhoda proti zahodu, začeni s Steinerjevimi Alpami, prek Karavank do Julijskih Alp.

Najvišja točka v Sloveniji je vrh Triglava, ki je visok 2864 metrov. Najnižja točka države je na 46 km dolgi jadranski obali.

Slovenija je razdeljena na različna podnebna območja. Na severu države, na južnem pobočju Alp, vlada alpsko podnebje s prehodnimi obdobji z veliko padavinami, hladnimi zimami in vročimi poletji.

Na jadranski obali pa je podnebje sredozemsko. Prevladujejo vroča poletja in hladne vlažne zime. Pomlad se tu začne marca, maja pa temperature že dosežejo sredino poletja.

Med gorami in Jadranskim morjem leži kraška regija. Podnebje je tu zmerno celinsko evropsko.

Slika 2: Majhne parcele v bližini Ljubljane

Značilnosti kmetijstva v Sloveniji

Po koncu druge svetovne vojne so bili poskusi kolektivizacije kmetijstva neuspešni. Tako so se v nasprotju z večino vzhodnoevropskih držav ohranile manjše kmetijske strukture. Več kot 90 % kmetij je družinskih. V letu 2021 delež kmetijstva v BDP znaša 1,8 %. Zaradi ogromnih gozdnih površin v Sloveniji je površina, ki jo je mogoče uporabiti za kmetijstvo, le približno 30 % površine države. Približno 70 % tega območja se nahaja na območjih z omejenimi možnostmi.

Zato ni presenetljivo, da se zelo velik delež kmetijskih zemljišč uporablja kot trajno travinje. Tako kot v drugih alpskih državah je tudi v Sloveniji še vedno razširjeno planinsko kmetovanje. Območja Allmenden so bila ukinjena leta 1947, nacionalizirana in ponovno aktivirana leta 1994. Tako je bilo leta 2016 še vedno aktivnih 177 planin, od tega 114 agrarnih skupnosti. (Der Almund Bergbauer 8–9 / 2016)

Slika 3: Pokrajina v Sloveniji, ki je precej neprimerna za kmetijstvo

Samooskrba / trgovinski odnosi

Leta 2020 so slovenska gospodinjstva za hrano porabila 14,3 % svojih finančnih sredstev. To ustreza evropskemu povprečju.

Stopnja samooskrbe z žiti v Sloveniji je leta 2020 znašala 88 %, z mesom pa 84 %. Slovenija je slabo preskrbljena z zelenjavo. Stopnja samozadostnosti je tu 4 %.

Uvoz žita in koruze poteka predvsem iz Madžarske in Hrvaške. Meso dobavlja Italija, Avstrija, Madžarska in Nemčija. Mlečni izdelki prihajajo iz Avstrije, Madžarske in Nemčije. Sadje in zelenjava se kupujeta po vsej Evropi, krompir pa iz Egipta. Skupni obseg uvoza hrane in pijač v Republiko Slovenijo je v letu 2021 znašal 2,3 milijona ton.

Slovenski eko sektor

Ekološko kmetovanje v Sloveniji je nastalo na podlagi zasebnih pobud vrtničkarjev, kmetov in ljudi, ki jih zanimajo okoljska in prehranska vprašanja, v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Zato so bila ustanovljena združenja in tržne organizacije. Institucionalizacija in spodbujanje sta sledila po pristopu k EU.

Zgodovina

Zaradi majhnih kmetijskih struktur in ekstenzivnih načinov kmetovanja je korak k ekološkemu kmetovanju zelo majhen. Konec osemdesetih let je bilo ustanovljeno združenje, ki so ga sestavljali predvsem vrtničkarji, ki so se zanimali za biodinamično kmetijstvo. To združenje se je razvilo v prvo slovensko ekološko združenje z imenom **Ajda**. Na začetku je bilo v projekt vključenih le malo kmetov, pač pa vrtničkarji in ljudje z zanimanjem za zdravo hrano in varstvo okolja. Delovanje tega združenja je pomembno prispevalo k razvoju ekološkega kmetijstva v Sloveniji.

V naslednjih letih so kmetje ustanovili še druga ekološka združenja. Ker so bili ti kmetje zainteresirani za

trženje svojih proizvodov, so bili vzpostavljeni sistemi certificiranja. Eno združenje je vzpostavilo lasten kontrolni sistem, drugo je sodelovalo z avstrijskim kontrolnim sistemom **Austria Bio Garantie**, biodinamične kmetije pa so certificirali nemški kontrolorji.

Ekološki pridelovalci so od leta 1999 dalje prejeli nacionalno finančno podporo v obliki neposrednih plačil na hektar v okviru slovenskega kmetijsko-okoljskega programa. Po vstopu v EU so bili ekološki kmetje upravičeni do plačil v okviru programa za razvoj podeželja.

Leta 2005 je bil nadzor organiziran v skladu z zahtevami EU, nekatera od takratnih ekoloških združenj pa so postala kontrolni organi.

Pravni okvir

Ekološko kmetijstvo v Sloveniji ureja Uredba EU BIO. Do 31.12.2021 sta veljali uredbi EU (ES) 834 / 2007 in (ES) 889 / 2008. Ti predpisi določajo načela in podrobna pravila za ekološko kmetovanje. Leta 2014 se je začela pravna reforma EU za ekološko kmetovanje. Rezultat večletnih razprav je bila nova uredba o ekološkem kmetovanju, ki je bila sprejeta leta 2018. Uredba 7

Direktiva o ekološkem kmetovanju 2018 / 848 je začela veljati 1. januarja 2022 in od takrat ureja ekološko kmetovanje v Evropi, tudi v Sloveniji.

Uredbi je bilo dodanih več novih področij uporabe. Urejena je na primer proizvodnja čebeljega voska, ovčje volne ter živalskih kož. Poleg tega je v uredbi poseben poudarek namenjen dobremu počutju živali v ekološkem kmetijstvu. Na primer, končnega pitanja bikov ni več dovoljeno izvajati v hlevu brez zunanjega izpusta. Poleg tega je treba rastlinojdcem omogočiti pašo.

Za zagotovitev izvajanja zakonodaje Evropske unije o ekološkem kmetovanju je Republika Slovenija sprejela "Uredbo o ekološkem kmetovanju".

Republika Slovenija je sprejela "Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih in živilskih proizvodov" (Uradni list RS, št. 105 / 22).

Za slovenske ekološke proizvode lahko proizvajalci poleg ekološkega logotipa EU uporabljajo tudi nacionalni logotip.

Slika 4: Slovenski ekološki znak in ekološki znak EU

Kontrolne točke

V Sloveniji so za izvajanje ekoloških pregledov trenutno odobrene štiri kontrolne organizacije.

Kon-Cert: Inštitut za kontrolo in certificiranje kmetijstvu in gozdarstvu Maribor

Inštitut **Kon-Cert** je pooblaščen za certificiranje ekoloških pridelovalcev in predelovalcev. Inštitut izvaja tudi inšpekcijske preglede **Demeter**.

www.kon-cert.si

Bureau Veritas

Bureau Veritas je strokovno storitveno podjetje s skoraj 200-letno tradicijo. **Bureau Veritas** ima **dolgoletne** izkušnje na področju nadzora ekološke pridelave. Z **Bureau Veritas** so sklenili pogodbo o izvajanju nadzora številni proizvajalci, predelovalci in uvozniki ekoloških proizvodov in živil z več kot 3500 proizvajalci in 1500 predelovalci z vsega sveta.

www.bureauveritas.si

IKC Inštitut za nadzor in certificiranje UM

IKC - Inštitut za kontrolo in certificiranje UM je **certifikacijski organ**, ki deluje kot neodvisna in neprofitna organizacija. Njegove dejavnosti se osredotočajo na postopek certificiranja kmetijskih proizvodov in živil z namenom krepitve zaupanja potrošnikov v kmetijske proizvode in živila.

www.ikc-um.si

TÜV SÜD Sava d.o.o

Certificiranje ekoloških pridelovalcev: kmetov; certificiranje ekološke predelave, vključno s predelovalnimi obrati, trgovci, trgovci in uvozniki; certificiranje ekološke priprave hrane v javnih prehrabnih obratih za: Gostinci, hotelirji, turistične ustanove.

www.tuvsud.com/sl-si

Poučevanje in raziskovanje

V **Biotehniškem centru Naklo** so srednja šola, tehnična šola in ustanova za izobraževanje odraslih. Glavna študijska področja so kmetijstvo, vrtnarstvo, ohranjanje narave, kmetijska tehnika in predelava hrane. Izobraževalna in raziskovalna ustanova Naklo ima 23 hektarjev obdelovalnih površin, mlekarno in različne kmetijske objekte, vključno z rastlinjaki, hlevi in čebelnjakom. Posebnost te izobraževalne ustanove je, da je certificirana kot ekološka. V lastni trgovini se tržijo samo ekološko pridelani izdelki.

Univerza v Mariboru ponuja dodiplomski študijski program Ekološko kmetijstvo. Študenti lahko pridobijo znanja z različnih kmetijskih področij s poudarkom na ekoloških temah. Pridobljeno znanje je interdisciplinarno in vključuje vsebine z različnih področij, kot so predelava hrane, zagotavljanje stalne lokalne oskrbe s hrano in turizem. Del programa je osredotočen na reševanje praktičnih problemov, s katerimi se bodo študenti srečali na svojih kmetijah ali v komercialnih, distribucijskih ali zasebnih podjetjih. Usposobljeni bodo za svetovanje pri preusmerjanju kmetij v ekološko kmetovanje in za delo v zaščiteneh parkih ali naravnih rezervatih.

Slika 5: Univerza v Mariboru

Podporniki in akterji ekološkega kmetovanja

Inštitut za trajnostni razvoj ITR je bil ustanovljen kot zasebni neprofitni zavod. Njeno poslanstvo je doseči trajnostni razvoj kmetijstva in spodbujati razvoj živahne povezave med mestom in podeželjem.

Združenje ekoloških kmetov Slovenije (ZDEKS) je bilo ustanovljeno 24. septembra 2017 v Slovenj Gradcu. Nastala je iz več regionalnih združenj ekoloških kmetov in tako predstavlja ekološko kmetijstvo po vsej Sloveniji. Združenje je del skupine IFOAM.

Ekoportal je spletna stran, ki združuje ekološke kmete in potencialne potrošnike. Neposredne tržnike lahko poiščete glede na izdelek in lokacijo. Za uporabo aplikacije na poti je mogoče prenesti tudi aplikacijo. Poleg tega so potrošnikom na voljo informacije o ekološkem kmetovanju.

Info

BC Naklo – Biotehniški center Naklo

www.bc-naklo.si

Univerza v Mariboru – Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede

www.um.si

Inštitut za trajnostni razvoj

Inštitut za trajnostni razvoj

www.itr.si

Združenje ekoloških kmetov Slovenije – ZDEKS

Ekoportal

www.ekoportal.si

Združenje **Demeter** Slovenija predstavlja skupino vseh kmetij Demeter v Sloveniji, pridelovalcev, predelovalcev in trgovcev ter strokovnjakov. Njegovo poslanstvo je širiti biodinamiko in povečati prepoznavnost blagovne znamke Demeter v Sloveniji med proizvajalci in potrošniki ter tako varovati zdravje ljudi, rastlin in živali ter ohraniti dragocene naravne vire.

Ekodar je skupina ekoloških proizvajalcev. Od leta **2010** v Sloveniji trži ekološko govedino. Oskrbujejo verige supermarketov in javne ustanove.

Slika 6: Trgovske stojnice Demeter na tedenski tržnici v Ljubljani

Slika 7: Slovensko goveje meso v supermarketu

Info

Društvo Demeter Slovenija

www.demeter.si

Ekodar

www.ekodar.si

Proizvodnja rastlinskih in živalskih surovin

Od vstopa v EU se število ekoloških kmetij in s tem ekološko obdelovalnih površin nenehno povečuje. V obdobju do leta 2015 je bilo opaziti ogromno povečanje. V naslednjih letih se je število ekoloških kmetij le počasi povečevalo in se leta 2020 celo zmanjšalo.

Certificirana območja in kmetije

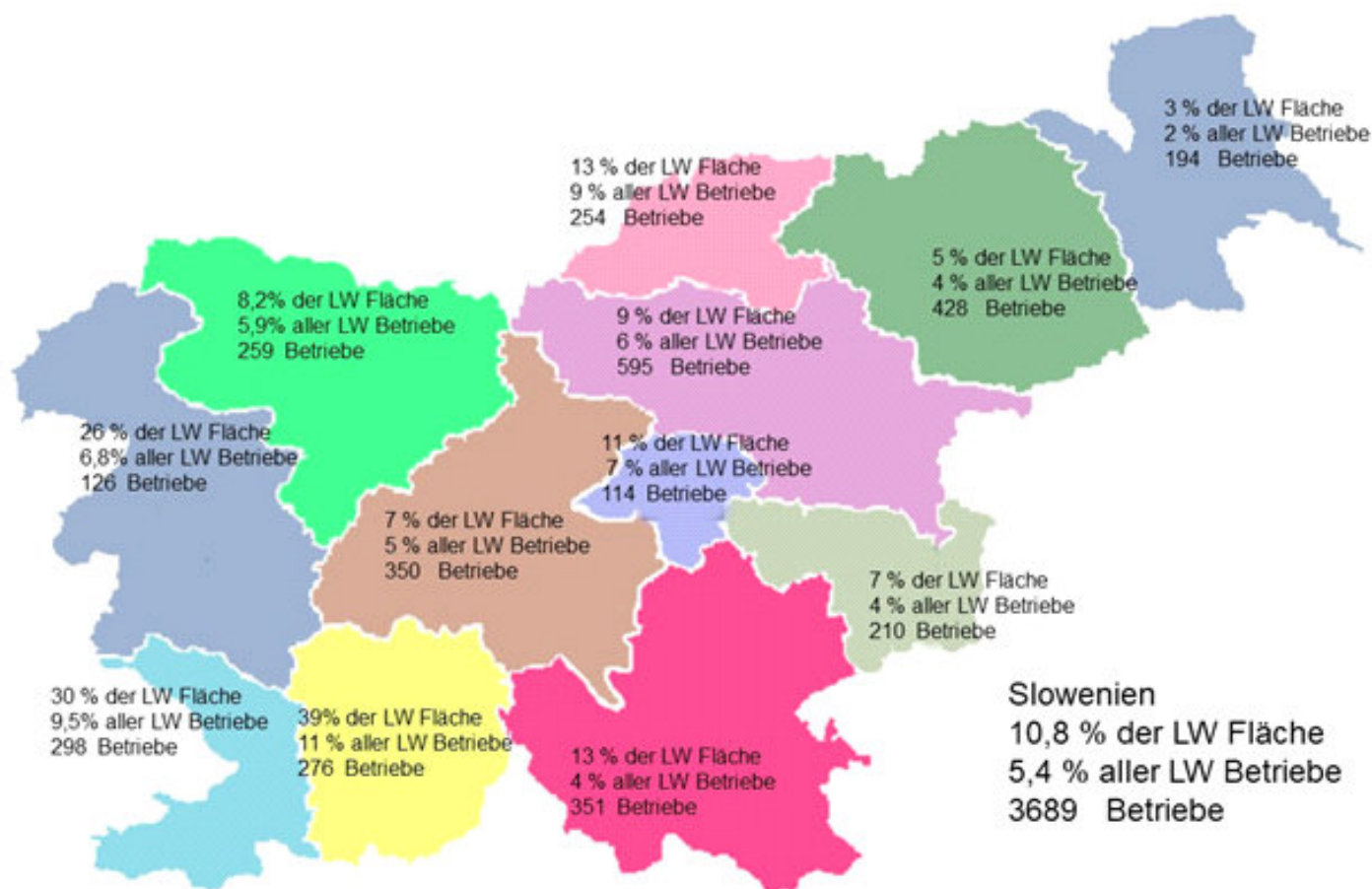
Podobno kot v preostalih državah EU se je tudi v Sloveniji v zadnjih desetih letih povečalo število ekoloških površin. Slovenija je s trenutnim deležem ekoloških zemljišč, ki znaša približno 11 % vseh kmetijskih zemljišč, v povprečju vseh držav EU. Ima podobno raven kot Slovaška, Španija, Danska in Grčija. Posebnost slovenskega ekološkega območja je velik delež travinja, ki znaša 83 %. Povprečna velikost kmetije v Sloveniji je 13 hektarjev. To je precej pod povprečjem EU, ki znaša 30 hektarjev. Čeprav se je površina v ekološkem nadzoru nekoliko povečala, se je število ekoloških kmetij zmanjšalo na 3724 kmetij v letu 2021.

Ekološka pridelava poljščin

Visok delež travinja v ekoloških površinah v Sloveniji glede na geografske razmere ni presenetljiv. V zadnjih letih je Slovenija s Programom razvoja podeželja oblikovala spodbude za pomoč kmetijam s travinjem.

Skoraj 5000 hektarjev se uporablja za kmetijstvo. Vendar se tudi na teh 9 % vseh ekoloških površin rastline v glavnem gojijo za krmo za živali. Le majhen del se dejansko uporabi za proizvodnjo hrane. To je verjetno posledica dejstva, da so ekološke kmetije večinoma na geografsko in podnebno neugodnih območjih. Tam, kjer je mogoče pridelovati denarne pridelke, je delež ekoloških kmetij zelo majhen.

Ekološki delež po regijah (2022)

Slika 8: Porazdelitev ekoloških kmetij po regijah

V konvencionalnem kmetijstvu v Sloveniji je delež travinja le 58 %. To dejstvo lahko razumemo kot dodaten pokazatelj, da so ekološke kmetije v Sloveniji v slabem izhodiščnem položaju.

Seveda so na izpostavljenih območjih prisotne tudi ekološke kmetije. V Sloveniji so leta 2021 zelenjavo pridelovali na 338 hektarjih. Sadje se prideluje ekološko na 1500 hektarjih, od katerih je polovica v intenzivni rabi, druga polovica pa so sadovnjaki. Na sredozemskih območjih Slovenije je 310 hektarjev ekoloških oljčnih nasadov. V zadnjih letih se je na tem področju, tako kot v vinogradništvu, stalno zmerno povečevala. Leta 2021 je bilo obdelanih 862 hektarjev vinogradov – tudi tu je trend naraščajoč.

Približno 50 kmetij je poleg ekološkega certifikata Eu pridobilo tudi certifikat Demeter. Te kmetije so večinoma vinogradniki, pridelovalci zelenjave in manjše mešane kmetije.

Ekološka živinoreja

Za optimalno kmetijsko rabo travnikov so potrebni prežvekovalci. Območja vzdržujejo tako, da preprečujejo širjenje grmičevja in optimalno izkoriščajo surova vlakna, ki jih absorbirajo. Na ta način nastanejo beljakovine v obliki mleka in mesa, ki se lahko uporabijo za prehrano ljudi. Zato se v Sloveniji veliko prežvekovalcev redi ekološko. Največji del pa predstavljajo ovce in koze. Približno 25 % vseh ovc in koz v Sloveniji se redi ekološko. 8 % vsega goveda v Sloveniji se redi ekološko. V zadnjih letih se je število ekološko gojenih govedi povečalo na 38.000 živali.

Zelo se je povečala tudi reja perutnine. V primerjavi z letom 2007 se je število živali v letu 2020 povečalo na 88.000, kar pomeni 375-odstotno povečanje. Ekološki delež perutnine, prašičev in čebel v Sloveniji znaša le 1,5 %.

Ekološki proizvodi nekaterih pomembnih pridelkov (2021 | ton)

Žita skupaj	5.865,84
od tega pšenica in pira	2.045,84
od tega ječmen	812,45
iz njega oves	622,51
iz tega koruza za zrnje	1.362,84
Korenovke	1.509,82
iz njega krompir	1.335,90
Industrijski obrati	297,78
od tega oljnice	211,46
Zelenjava, melone in jagode	1.963,25
Zelene nabrane rastline	17.568,14
od tega silažna koruza	1.434,00
od tega začasne trave in pašniki	8.670,69
Pridelava trajnih pašnikov	98.818,31
Sadje	1.327,11
Grozdje	2.034,21
Oljke	314,87

Slika 9

Ekološki proizvodi živalskega izvora (2021 | ton)

Teža trupa – SKUPAJ	457,39
Govedo	407,60
Prašiči	22,63
Ovce	1,52
Koze	–
Perutnina	25,19
Konji	0,30
druge živali	0,15
Proizvodnja mleka – SKUPAJ	8.236,27
Kravje mleko	7.842,83
Ovčje mleko	173,26
Kozje mleko	220,18
Med	32,18
Poraba jajc (število)	12.547.262

Slika 10

Uvoz / izvoz surovin

60 % ekoloških surovin iz tretjih držav prihaja iz Turčije, Izraela in Srbije. Vendar je treba opozoriti, da se nekateri izdelki uvažajo v državo, od koder se nato prevažajo v druge evropske države. Banane in trsni sladkor uvažajo iz Ekvadorja, Paragvaja in Brazilije. En predelovalec uvažar rožmarin iz Tunizije in ga izvažar kot rožmarinov ekstrakt za živilsko industrijo. Ker ima ekološko kmetijstvo v Sloveniji zelo majhno strukturo in se prideluje malo žita, lahko domnevamo, da se v Sloveniji pridelane surovine ne prodajajo v tujino.

Tudi predelane hrane se izvažar le malo. Izjema, razen izvlečka rožmarina, je ekološko pridelano vino. Slovenija ima nekaj odličnih ekoloških kleti, ki svoja vina tržijo tudi v tujini. (IRSA 2022)

Obdelava

V Sloveniji je imelo leta 2020 še vedno 139 predelovalnih obratov ekološki certifikat. V obdobju po letu 2010 se je število predelovalnih obratov nenehno povečevalo.

V letu 2017 je dosegla vrhunec s 375 ekološko certificiranimi kmetijami. V naslednjih letih se je njihovo število zmanjšalo za več kot polovico in zdaj znaša 139 kmetij. Kmetije med drugim predelujejo vino, sokove, testenine, pekarske izdelke, olje, mesne izdelke in v manjši meri mlečne izdelke.

Slika 12: Ekološki izdelki v supermarketu, le rumena paprika je iz Slovenije

Slika 11: Slovenska vina delno s certifikatom Demeter

Ekološki trg

Trg ekoloških izdelkov se je v zadnjih 10 letih močno povečal, stopnja rasti je znašala 10–15 %. Tržni delež ekoloških izdelkov v slovenskem maloprodajnem sektorju je približno 3–4 %, skupni promet pa je ocenjen na 110 milijonov evrov (IRSA 2022).

40 % izdelkov slovenskih proizvajalcev se proda neposredno na kmetiji. Približno četrtnina živil se proda tudi prek neposrednega trženja, kot so tedenske tržnice, spletne trgovine in dostave na dom. Drugih 20 % se trži prek zadrug, tržnih združenj ali neposredno predelovalnim podjetjem, kot so klavnice, mlekarne in mlini. Preostalih 30 % se trži konvencionalno. Slovenski ekološki proizvodi se v maloprodaji, javnih ustanovah in gostinstvu prodajajo le v majhnem obsegu. Po oceni ISRA (2022) znaša skupni obseg slovenskih ekoloških proizvodov za leto 2021 55 milijonov evrov.

Ker so kmetije dokaj majhne, v povprečju 13 ha, je težko prodreti s svojimi izdelki na maloprodajni trg. Za trženje slovenskih ekoloških proizvodov obstajajo različne pobude, v katerih so se kmetije povezali, da bi skupaj tržili svoje proizvode. Podjetje **Eko Prlekija** je bilo na primer ustanovljeno leta 2017 iz osmih ustanovnih članov. Danes ima podjetje 47 članov in prek spletne trgovine trži izdelke s približno 800 ha. Poleg zasebnih strank oskrbujejo tudi javne stranke. (↪)

Zadruga Dobrina z.o.o. je bila ustanovljena leta 2011. Ne zato, da bi ustvarili dobiček, temveč zato, da bi omogočili pošteno trgovino s hrano in zagotovili pošteno plačilo proizvajalcem.

Hkrati si zadruga prizadeva povezati podeželje z mestnim središčem, spodbujati in pospeševati ekološko kmetovanje, načela trajnostne lokalne oskrbe s hrano in

Info

Eko Prlekija

www.ekoprlekija.si

Zadruga Dobrina z.o.o.

www.zadruga-dobrina.si

socialno podjetniške dejavnosti na področju pridelave in predelave hrane ter ohranjati kulturno, tehnično in naravno dediščino na področju kmetijstva.

Slika 13: Prodajna polica Zadruga Dobrina z.o.o.

Slika 14: Zelenjava v zadrugi Dobrina z.o.o.

Zadruga dobavlja lokalno hrano številnim gostinskim podjetjem. Svoje izdelke ponuja Mariborčanom prek sistema naročniških skrinjic, v spletni trgovini, prodajalni in tudi kot gostinski servis.

Poleg omenjenih tržnih poti je celotna paleta ekoloških izdelkov na voljo tudi v maloprodaji živil v Sloveniji. Vendar je le majhen del teh izdelkov slovenskega porekla. Večina je uvožena. Zastopane so skoraj vse tradicionalne ekološke blagovne znamke iz Nemčije in Avstrije, kot so **Bauckhof, Wertz, Sonnentor**,

Spiegelberger, boydo, Zwergenwiese in številne druge. V drogerijah se prodaja tudi večina ekoloških izdelkov lastne blagovne znamke z nemškimi etiketami.

Opazno je, da je v majhnih regionalnih trgovinah z ekološko pridelano hrano in v supermarketih malo ali nič slovenskih izdelkov iz kravjega mleka. Na voljo so ovčji in kozji mlečni izdelki.

Slika 15: Trgovina z naravno hrano z nekaterimi evropskimi ekološkimi blagovnimi znamkami

Glede na nedavno študijo je delež ekoloških živil v celotni prodaji živil in pijač ocenjen na 3 do 4 %. To približno ustreza evropskemu povprečju.

V maloprodaji živil je delež neslovenskih ekoloških izdelkov 85–90 %, kar pomeni, da je v supermarketih na voljo le 10–15 % lokalnih ekoloških izdelkov. V številnih supermarketih so na voljo slovensko ekološko vino, olje (konoplino, oljčno) in klobase.

Poraba ekoloških živil na prebivalca je ocenjena na 70 EUR na leto. Tudi ta vrednost je v evropski primerjavi v srednjem razponu.

V Sloveniji obstaja zakon, ki določa, da mora biti 15 % hrane v javnih ustanovah sestavljene iz ekoloških proizvodov. Trenutno te zahteve še niso v celoti izpolnjene; delež ekološke pridelave v javnih ustanovah je na ravni

13 %. Delež slovenske ekološke hrane pri nas znaša 40 %. Slovenska ekološka hrana je tudi tu v slabšem položaju, saj imajo ustanove težave z oskrbo z lokalnimi ekološkimi proizvodi.

Naložbeni potencial

Slovenija zaradi svoje lege in dobrih odnosov s sosednjimi državami velja za vrata na Balkan. Zaradi visoke kupne moči in dobre gospodarske uspešnosti je Slovenija zanimiva naložbena lokacija za nemška podjetja.

Naložbeni potencial nemških ekoloških akterjev v Sloveniji ima le malo možnosti za uspeh. Eden od razlogov je majhna struktura slovenskega kmetijstva. Ekonomsko smiselna naložba v slovensko zemljo je zato precej težavna.

Res je, da so nekateri ekološki izdelki, ki se prodajajo v Sloveniji, uvoženi iz tujine. To organizirajo trgovske verige same. V slovenskih drogerijah v Nemčiji so na primer na voljo pakirani in označeni izdelki.

Slovenska vlada bo v okviru načrta za širitev ekološkega kmetijstva začela oglaševalsko kampanjo, da bi bili ekološki izdelki, ki jih proizvaja država, za potrošnike privlačni in vredni zaupanja. Številne ekološke kmetije svoje izdelke tržijo konvencionalno. Če se bodo slovenski ekološki izdelki intenzivno promovirali, se bo povpraševanje po uvoženih ekoloških izdelkih verjetno zmanjšalo. Poleg tega so dodatne ovire tudi energetska kriza, inflacija, ki jo povzroča, in negotovost zaradi ruskega vdora v Ukrajino.

Zaključek

Ekološko kmetijstvo v Sloveniji še ni v celoti izkoristilo svojega potenciala. Do zdaj je večina ekoloških kmetij delovala na območjih, kjer je bilo kmetovanje vedno težavno (območja z omejenimi možnostmi). Na območjih z visokim donosom je delež ekoloških kmetij majhen. Pri tem bi bilo mogoče ustvariti dodatne spodbude s finančno podporo in spodbujanjem tržnih struktur.

Ekološko kmetovanje zmanjšuje izpuste podnebju škodljivih plinov, spodbuja biotsko raznovrstnost in ohranja rodovitnost tal. Poleg tega se je izkazalo, da imajo ekološko obdelana zemljišča boljšo sposobnost zadrževanja vode. To je jasna prednost pred globalnim segrevanjem in s tem povezanimi sušnimi obdobji.

Čeprav so ekološke kmetije v Sloveniji zelo majhne in je trženje njihovih proizvodov precej težavno, ima ekološko kmetijstvo v Sloveniji velik potencial. V Evropi skorajda ni druge države, ki bi imela tako raznoliko in majhno obdelovalno površino z bogatimi krajinskimi elementi, kot je Slovenija.

Velik del slovenskega ozemlja sestavljajo zavarovana območja. Tako je 269.475 ha (13,3 %) slovenskega ozemlja opredeljenih kot zavarovana območja, za katera je značilna bogata in raznolika naravna in kulturna dediščina. Tam - Slovenija ima ogromen turistični potencial, ki privablja narave željne goste, ki želijo obiskati certificirane ekološke restavracije in hotele.

Zato slovensko turistično gospodarstvo že več let oglašuje slogan "Slovenija je zeleno srce sredi Evrope" (L).

Z akcijskim načrtom za razvoj ekološkega
Slovenska vlada si je za **kmetovanje do leta 2027**

zastavila velike cilje. Do leta 2027 naj bi v ekološko kmetovanje preusmerili 10 % kmetij in 18 % kmetijskih zemljišč, s poudarkom na kmetijah s tržnimi proizvodi. Da bi to dosegli, je med drugim načrtovano:

- povečanje deleža slovenskega eko v javnih ustanovah,
- razširiti sistem svetovanja in izobraževanja,
- okrepiti raziskave na področju ekološkega kmetovanja z vzpostavitvijo demonstracijskih kmetij kot multiplikatorjev,
- spodbujanje širitve združnih sistemov trženja in
- promocijska kampanja za izobraževanje potrošnikov o prednostih slovenske ekološke hrane.

Da bi se to lahko zgodilo, morajo seveda kmetije, ki so že certificirane kot ekološke, ostati v postopku. Upati je, da negativni trendi, ki jih na evropskem trgu čutimo zaradi energetske krize in inflacije, ne bodo trajali predolgo, da bo Slovenija lahko dosegla svoje cilje in s tem prevzela vodilni položaj na področju ekološkega kmetijstva v Evropi.

Slike

1	Zemljevid Slovenije	3
2	Majhne parcele v bližini Ljubljane	4
3	Pokrajina v Sloveniji precej neprimerna za kmetijstvo	5
4	Slovenski ekološki znak in ekološki znak EU	7
5	Univerza v Mariboru	8
6	Trgovske stojnice Demeter na tedenski tržnici v Ljubljani	9
7	Slovensko goveje meso v supermarketu	9
8	Porazdelitev ekoloških kmetij po regijah, vir: MAFF (2022)	11
9	Ekološki proizvodi nekaterih pomembnih poljščin, Vir: SURS	12
10	Ekološki proizvodi živalskega izvora, Vir: SURS	12
11	Slovensko vino delno s certifikatom Demeter	13
12	Ekološki izdelki v supermarketu, le rumena paprika prihaja iz Slovenije	13
13	Prodajna polica Zadruga Dobrina z.o.o.	15
14	Zelenjava v zadrugi Dobrina z.o.o.	15
15	Trgovina z naravno hrano z nekaterimi evropskimi ekološkimi blagovnimi znamkami	15

Literatura

ISRA (2022): ANALIZA TRGA Z EKOLOŠKIMI, ŽIVILI V REPUBLIKI SLOVENIJI

KONČNO POROČILO PROJEKTNE NALOGE (ŠT. PROJEKTNE NALOGE: 430-102/2021), dostopno na: <https://www.gov.si teme/ekoloska-pridelava/>
 SURS: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/10464>(pridobljeno 01.09.2022)

SiStat(2022): <https://pxweb.stat.si/SiStat/en/Podrocja/Index/85/agriculture-forestry-and-fishery> pridobljeno 2.10.2022

MAFF(2022): Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027 (ANEK). Dostopno na: <https://www.gov.si teme/ekoloska-pridelava/>